

Bryssel den 6 mars 2026
(OR. en)

7112/26

JEUN 38
SOC 140
POLGEN 58
EDUC 76
EMPL 57
GENDER 20
AG 43
ENV 205
ECOFIN 300
COMPET 291
FREMP 92

FÖLJENOT

från: Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av
Martine DEPREZ, direktör

inkom den: 5 mars 2026

till: Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd

Komm. dok. nr: COM(2026) 110 final

Ärende: MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA
OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN
Strategi för rättvisa mellan generationerna

För delegationerna bifogas dokument – COM(2026) 110 final.

Bilaga: COM(2026) 110 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 5.3.2026
COM(2026) 110 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Strategi för rättvisa mellan generationerna

{SWD(2026) 80 final}

1. Inledning

Strategin för rättvisa mellan generationerna uttrycker Europeiska kommissionens ambition att säkerställa att de val som görs i dag bidrar positivt även till morgondagens möjligheter, och att både fördelar och ansvar fördelas rättvist mellan åldersgrupperna. Den ska främja politiska strategier som kombinerar ekonomiskt välstånd och välbefinnande, miljöansvar, social och territoriell sammanhållning, finanspolitisk hållbarhet och demokratiskt deltagande. Den ska även förstärka de ungas i rollen som EU:s framtid och säkerställa solidaritet mellan generationerna.

EU har uppnått en av världens högsta nivåer av lika möjligheter, med stöd av en konkurrenskraftig marknadsekonomi, starka sociala modeller och högkvalitativa och inkluderande offentliga tjänster. I en värld som kännetecknas av växande instabilitet och allt snabbare globala förändringar, där långsiktiga demografiska, tekniska, ekonomiska, sociala, klimatmässiga och miljömässiga trender omformar hur möjligheter skapas och delas, är det av avgörande betydelse att rikta förnyad uppmärksamhet på rättvisa mellan generationerna. Detta kommer att bidra till att möjligheterna för ungdomar – som är grundvalen för morgondagens Europa – fortsätter att växa och att EU kan erbjuda ett hållbart och inkluderande välbefinnande för sin befolkning.

Strategin är ett projekt av förtroende och samarbete som bygger på en parallell process för gemensam utformning¹ som inbegrep en särskild europeisk medborgarpanel för rättvisa mellan generationerna². Den återspeglar idéer och rekommendationer från medborgare, intressenter och samhällsgrupper runtom Europa. Människor i alla åldrar, med olika bakgrunder och från olika regioner samarbetade för att utforska hur EU kan utrustas för att bättre kunna hantera växande och sammanlänkade utmaningar i strävan efter en bättre framtid.

Vid FN:s framtidstoppmöte 2024 godkände EU och dess medlemsstater framtidspakten och förklaringen om framtida generationer³. Mer än en tredjedel av EU:s medlemsstater nämner framtida generationer i sina konstitutioner och/eller har inrättat särskilda institutionella ramar som understryker vikten av att skydda framtida generationers möjligheter. Detta är starkt kopplat till genomförandet av Agenda 2030 och målen för hållbar utveckling, som utgör den globalt gemensamma planen för fred och välstånd för människor och planeten, nu och i framtiden.

Med denna strategi bidrar kommissionen till EU:s starka åtagande att bygga vidare på denna globala drivkraft, som vägleds av förståelsen för att det är en del av EU:s identitet, värderingar och långsiktiga strategiska intressen att skydda freden, de mänskliga rättigheterna och planeten samtidigt som man förbättrar framtida generationers välbefinnande och främjar solidaritet mellan nuvarande generationer⁴.

Strategin bygger på långsiktigt ansvar, solidaritet mellan generationerna och territoriell rättvisa och syftar också till att bidra till att återupprätta förtroendet för offentliga institutioner, forma

¹ Stödmaterial för utformningen av strategin.

² Europeiska medborgarpanelen för rättvisa mellan generationerna.

³ Förklaringen om framtida generationer – FN.

⁴ I artikel 3.3 i fördraget om Europeiska unionen föreskrivs att unionen ska främja solidaritet mellan generationerna, och i stadgan om de grundläggande rättigheterna betonas att åtnjutandet av grundläggande rättigheter medför ett ansvar för kommande generationer. Viktiga exempel såsom Europaåret för aktivt åldrande 2012 och Europaåret för ungdomar 2022 belyser, tillsammans med andra initiativ, unionens fokus på sammanhållning mellan generationerna. I meddelandet om befolkningsutvecklingen i Europa från 2023 framhålls rättvisa mellan generationerna som centralt för politiken, och i den strategiska framsynsrapporten från 2025 är det en av åtta huvudprioriteringar.

en hållbar och rättvis framtid och säkerställa att dagens framsteg stärker morgondagens grundvalar.

2. Den föränderliga horisonten av möjligheter

Megatrender som påverkar jämvikten mellan generationerna:

Unga européer går in i vuxenlivet i en tid av snabb omvandling, samtidigt som de står inför grundläggande utmaningar. Befolkningsutvecklingen och migration, den gröna och den digitala omställningen och en föränderlig geopolitisk miljö omdefinierar hur möjligheter, inbegripet på områdena utbildning, sysselsättning och bostäder, skapas och delas mellan generationer⁵. Dessa förändringar påverkar människor i alla livsskeden och skapar en gemensam horisont av ansvar som erbjuder en kraftfull möjlighet att förnya EU:s sociala, ekonomiska och demokratiska modell på ett sätt som gynnar både nuvarande och framtida generationer⁶.

Ur ett generationsöverskridande perspektiv är kärnfrågan inte förändringen i sig, utan huruvida de val vi gör i dag förbättrar människors möjligheter att klara sig bra i livet och ökar eller begränsar möjligheterna för framtida generationer. Längre liv, tekniska framsteg och övergången till en klimatneutral ekonomi där hållbar resursanvändning på ett hållbart sätt kan stärka välbståndet och välbefinnandet under hela livet. För att uppnå detta kommer det att krävas en långsiktig vision som fastställs genom lagstiftning, investeringar i tidigare led, stöd för aktivt deltagande under hela arbetslivet och varaktig rättvisa mellan generationerna.

Den demografiska omställningen omformar samhällen med konsekvenser för den yngre generationens tillgång till bostäder, arbete och inkomster samt för långvarig vård och omsorg. Samtidigt kan aktivt åldrande, kunskapsöverföring mellan generationerna och utökat ekonomiskt och socialt deltagande stödja längre och friskare liv. Med investeringar i livslångt lärande, flexibelt arbete och åldersvänliga samhällen kan demografiska förändringar bli en möjlighet för alla generationer.

Klimat och natur är ett annat tydligt exempel. Genom att agera beslutsamt när det gäller klimat- och miljöskydd kan vi undvika mycket större kostnader för yngre och framtida generationer. Klimat- och miljöskydd är en investering i hälsa, säkerhet och levnadsvillkor för yngre och framtida generationer, samtidigt som det ger konkreta fördelar för människor i alla åldrar i dag genom renare miljöer, förbättrad folkhälsa, energi- och vattentrygghet och mer resilienta samhällen. Att inte vidta några åtgärder skulle däremot avsevärt påverka framtida generationers välbstånd. Den gröna omställningen bidrar när den hanteras på ett inkluderande sätt till arbetstillfällen av god kvalitet, förbättrade levnadsvillkor samt överkomliga priser och stärker EU:s resiliens och energitrygghet.

Digitalisering, artificiell intelligens och rymdbaserad teknik omformar utbildning, arbete, livsstilar och demokratiskt deltagande under hela livet. Även om dessa omställningar kräver anpassning leder de också till större möjligheter. Livslångt lärande, kompetenshöjning och omskolning samt innovation där människan står i centrum kan säkerställa att tekniska framsteg gynnar alla generationer och ger unga människor möjlighet att blomstra på en föränderlig arbetsmarknad och stöder deltagande och oberoende genom allt längre liv. **Arbetets föränderliga karaktär** omformar sysselsättning, karriärmodeller och organisationsstrukturer och kan om detta inte hanteras på rätt sätt förvärra ojämlikheter och ställa de unga inför mindre linjära och mer osäkra arbetskarriärer.

⁵ Europeiska kommissionen har identifierat och övervakar 14 megatrender som är avgörande för EU:s framtid genom sin [Megatrends Hub](#).

⁶ [Espas framsynsdokument för 2025 om rättvisa mellan generationerna](#) ger en tydlig översikt över utmaningar och möjligheter som megatrender medför när det gäller rättvisa mellan generationerna.

Genomgående för dessa förändringar kommer de val som görs idag i fråga om investeringar, offentliga finanser, skattesystem, pensionssystem och reglering, som påverkar bostäder, utbildning, hälsa, barnomsorg och långvarig vård och omsorg, arbete och fördelning av välstånd att avgöra om framtida generationer ärver växande begränsningar eller större handlingsutrymme⁷.

En generationsöverskridande strategi kräver därför beslutsamhet som bygger på delat ansvar och solidaritet, så att alla generationer, först och främst unga människor, inte bara är förberedda inför framtiden utan även utrustade för att forma den, med stöd av erfarenheter, bidrag och solidaritet från alla generationer.

Möjligheter och risker förändras när människor rör sig genom olika stadier i livet och därför uppstår stora klyftor mellan generationerna när det gäller tillgång till utbildning, en säker miljö, stabilt arbete, bostäder, omsorg, välstånd och långsiktig säkerhet. Detta kräver en enhetlig strategi som för samman generationerna kring gemensamma framtidsmål.

Barn och ungdomar har i dag tillgång till allt större möjligheter att lära sig, resa, vara volontär och få sin röst hörd⁸. De är den mest utbildade och digitalt kunniga generationen någonsin, vilket ställer dem i förgrunden vad gäller teknisk innovation⁹ och med en förväntad livslängd på 81,7 år 2024. Ungdomar är dock i dag också mer utsatta för störningar på arbetsmarknaden och nya former av otrygghet kopplad till snabba tekniska förändringar och till att icke-standardiserade former av arbete blir allt vanligare. Trots den i allmänhet höga utbildningsnivån följer många utbildningsvägar som inte alltid är i linje med föränderliga kompetensbehov och framväxande sektorer. Många utsätts för en kraftig nedgång i grundläggande färdigheter. Detta kan göra det svårare att gå över från utbildning till stabil sysselsättning, och bidra till fragmenterad tidig karriärutveckling och en större risk för otrygghet i anställningen. Dessa ekonomiska påfrestningar sammanfaller med bredare sociala och psykologiska utmaningar, bland annat förhöjda nivåer av stress, ångest och ensamhet bland ungdomar. Det återspeglar osäkerhet, finansiella påfrestningar och ett allt intensivare social jämförande i digitala miljöer. Tillgång till bostäder till ett överkomligt pris är också en utmaning som gör det svårare för ungdomar att bli bostadsägare och lämna sina föräldrars hem, vilket försenar deras övergång till självständighet.

Äldre människor står också inför en förändrad horisont av möjligheter som formas av längre, friskare liv, men även mer långsiktiga vårdbehov och fattigdomsrisker på äldre dagar. Deras förmåga att förbli aktiva, trygga och i samverkan med omvärlden varierar kraftigt. I synnerhet för kvinnor innebär ojämlikheter som ackumuleras under livets gång en större risk för fattigdom och finansiell osäkerhet. Många äldre vill fortsätta att bidra till samhället och arbetsmarknaden men hindras av snabb digitalisering¹⁰, som riskerar att utesluta personer med lägre digitala färdigheter¹¹. Ålderismen är utbredd: Av EU-medborgarna ser 52 % ålder som den största nackdelen för arbetssökande, och äldre arbetstagare uppfattas ofta som mindre anpassningsbara och mindre digitalt kompetenta¹². Brist på grundläggande tjänster och

⁷ I den strategiska framsynsrapporten *2025 Strategic Foresight* presenteras åtta nyckelområden där EU kan agera för att omvandla utmaningar som är specifika för Europa till möjligheter.

⁸ *Rapport om genomförandet av EU:s ungdomsstrategi (2022–2024)* – Europeiska unionens publikationsbyrå.

⁹ Enligt Eurostat besatt minst 75 % av ungdomarna mellan 16 och 29 år åtminstone grundläggande digitala färdigheter 2025.

¹⁰ *Skills for the digital age – Statistics Explained* – Eurostat.

¹¹ *Digital skills in 2023: impact of education and age*.

¹² *Discrimination in the European Union – december 2023* – Eurobarometerundersökning.

infrastrukturer, inklusive bredband, påverkar i synnerhet vissa landsbygdsområden med högre genomsnittsålder.

Ekonomisk säkerhet senare i livet är också beroende av pensionssystemens tillräcklighet och hållbarhet. Detta spelar en central roll i att skapa rättvisa mellan generationerna genom att balansera inkomstryggheten för äldre människor med de offentliga finansernas långsiktiga resiliens. De territoriella skillnader vad gäller hälso- och sjukvård, långtidsvård, tillgång till anläggningar för regelbunden fysisk aktivitet och rörlighet påverkar också oberoendet, känslan av ensamhet, hälsoreultat och livskvalitet i ålderdomen¹³. Framtidens äldre kommer att leva längre och kommer därför att behöva hembaserade tjänster och justeringar för att kunna fortsätta bo i sina hem. Oavsett ålder bidrar fysisk aktivitet till att öka det allmänna välbefinnandet och stärka de kognitiva funktionerna.

Kön är fortfarande en viktig faktor för ojämlikhet i fråga om möjligheter och diskriminering. År 2023 tjänade kvinnor i EU i genomsnitt 12 procent mindre i timmen än män, och 2024 var deras sysselsättningsgrad 70,8 procent jämfört med 80,8 procent för män¹⁴. Kvinnor bär också den huvudsakligen bördan av omsorgsansvar. Många utsätts för diskriminering och sexuella trakasserier. Ungefär en av tre upplever fysiskt eller sexuellt våld, även på arbetsplatsen. Med tiden ackumuleras dessa ojämlikheter i fråga om sysselsättning, lön och omsorgsansvar, vilket ökar skillnaderna mellan könen när det gäller inkomstrygghet, pensioner och ekonomiskt oberoende senare i livet.

Missgynnade grupper upplever ytterligare svårigheter som kräver ett intersektionellt förhållningssätt. I genomsnitt kan mer än en fjärdedel av ojämlikheterna avseende marknadslön i Europa spåras till nedärvda faktorer såsom föräldrarnas socioekonomiska status¹⁵ eller geografiskt läge. Unga med funktionsnedsättning har det ofta svårt när de går in i vuxenlivet på grund av svaga kopplingar mellan utbildning och sysselsättning. Barn löper fortfarande större risk att drabbas av fattigdom än befolkningen i allmänhet. Territoriella klyftor, särskilt för landsbygdsområden och avlägsna områden, begränsar tillgången till utbildning av god kvalitet, bostäder, transporter och konnektivitet, vilket ökar kompetensflykten och ökar andelen unga som varken arbetar eller studerar.

Strukturella hinder för utbildning och sysselsättning, fattigdom, höga bostadskostnader och tillgång till tjänster ackumuleras och överförs ofta från en generation till en annan. De drabbar särskilt personer som utsätts för diskriminering, inbegripet människor med invandrarbakgrund, romer och hbtqi+-personer.

Ett livscykelperspektiv sträcker sig bortom dagens generationer. Genom att utforska långsiktiga demografiska, tekniska, miljömässiga, klimatmässiga och socioekonomiska trender kan vi förutse de möjligheter och risker som **framtida generationer** kommer att ställas inför. Även om de just nu inte kan rösta eller tala för sig själva kommer dagens val att forma deras horisont av möjligheter. Rättvisa mellan generationerna förutsätter därför att vi tar itu med de nuvarande klyftorna samtidigt som vi skapar en framtid där de som ännu inte är födda kan trivas.

¹³ *Disability statistics – elderly needs for help or assistance.*

¹⁴ *The gender pay gap situation in the EU – Europeiska kommissionen. Employment gaps for women & people with disabilities – Eurostat.*

¹⁵ OECD (2025), *To Have and Have Not – How to Bridge the Gap in Opportunities*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/dec143ad>.

3. Vad händer om vi inte gör något? Kostnaden för att inte agera

Rättvisa mellan generationerna är ett strategiskt val för EU. Valperioder har ofta korta tidsramar, vilket ökar incitamenten för att prioritera kortsiktiga perspektiv. När politiken inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till dess effekter över generationerna ackumuleras ekonomiska, miljömässiga, sociala och demokratiska kostnader gradvis. Enbart med tanke på klimatförändringarna skulle passivitet kosta EU en minskning på mellan 7 procent och dubbelsiffriga procentandelar av unionens BNP fram till sekelskiftet¹⁶. När det gäller de klimatrelaterade ekonomiska förlusterna är de ännu större¹⁷.

Där möjligheterna är ojämnt fördelade mellan generationer, territorier och sociala grupper riskerar de ekonomiska vinsterna att bli alltmer koncentrerade. Den sociala rörligheten kan försvagas, ojämlikheten kan öka och förtroendet för rättvisa livsmöjligheter kan urholkas. Mindre än hälften av européerna anser att de har lika möjligheter att utvecklas i livet, och endast 38 procent uppfattar att de flesta resultaten i deras liv inträffar på ett rättvist sätt, vilket belyser en allt vanligare uppfattning om att livet inte är rättvist¹⁸. Denna uppfattning framhåller vikten av att ta itu med nya skillnader som leder till överföring av ekonomiska nackdelar från en generation till en annan, innan de blir strukturella.

Att inte agera kan också påverka den demokratiska resiliens. När politiken uppfattas som inte tillräckligt lyhörd för generationsrelaterade förändringar kan förtroendet för institutionerna minska. Även om förtroendet för EU fortfarande är relativt högt är det mycket viktigt att vi bygger vidare på detta förtroende för att stärka medborgarnas engagemang och demokratiska resiliens. Social isolering kan korrelera med lägre medborgardeltagande, lägre valdeltagande och ett överlag minskat politiskt engagemang¹⁹. Desinformation kan urholka förtroendet för institutioner och medier, äventyra val och hämma medborgarnas förmåga att fatta välgrundade beslut²⁰. Detta gör att samhällen blir mer utsatta för chocker, mer beroende av reaktiva åtgärder och mindre kapabla att investera med tillförsikt i framtiden.

Kostnaden för att inte agera för rättvisa mellan generationerna är därmed inte bara ekonomisk: den är också demokratisk, social och miljömässig. Att ta itu med dagens tryck i fråga om bostäder, färdigheter, tillträde till arbetsmarknaden, offentliga finanser, naturresurser, klimat, vård- och välfärdssystem och tillgång till tjänster erbjuder en meningsfull möjlighet att stärka yngre generationer samtidigt som man bekräftar solidaritet och rättvisa för alla åldrar. Rättvisa mellan generationerna är således inte ytterligare ett mål, utan en förutsättning för stabilitet, legitimitet och hållbar och ren tillväxt under de kommande årtiondena.

¹⁶ [Konsekvensbedömning för klimatmålet 2040, SWD\(2024\) 63 final, del 2/5, bilaga 7, avsnitt 3.](#)

¹⁷ [Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe | Indikatorer | Europeiska miljöbyrån \(EEA\).](#) Av de klimatrelaterade förluster på 822 miljarder euro som har uppstått under de senaste 45 åren har 25 % uppstått bara under de senaste fyra åren.

¹⁸ [Fairness, Inequality and Inter-Generational Mobility – februari 2023 – Eurobarometerundersökning.](#)

¹⁹ [Loneliness risk factors and consequences – Gemensamma forskningscentrumet: EU Science Hub.](#)

²⁰ [EU-uppförandekod om desinformation | Europeiska kommissionen.](#) Av de yngre européerna stöter mer än 63 % en gång i veckan på falska nyheter, medan 51 % av européerna tror att de har utsatts för desinformation online.

4. Bygga en ny grund för rättvisa: ett nytt ”avtal mellan generationerna”

Rättvisa mellan generationerna är beroende av att konsolidera de grunder som solidariteten mellan generationerna vilar på. I denna strategi presenteras ett nytt ”avtal mellan generationerna” som bygger på rekommendationerna från den europeiska medborgarpanelen, som återspeglar behovet av att utöka möjligheterna över tid, ta itu med skillnaderna mellan olika territorier och säkerställa att beslut fattas med ett långsiktigt perspektiv. **Den tillhandahåller en gemensam ram för att anpassa framsyn, rättvisa och ansvar**, så att dagens val stärker möjligheterna för både nuvarande och framtida generationer **och för att stärka EU:s sociala struktur** genom att föra samman generationerna kring gemensamma mål, delat ansvar och en kollektiv investering i framtiden.

Det nya ”avtalet mellan generationerna” bygger på tre dimensioner: 1) *Rättvist beslutsfattande* som omfattar långsiktigt tänkande och ungdomsperspektivet. 2) *Rättvisa möjligheter* som förenar generationer kring gemensamma mål för en bättre framtid. 3) *Rättvisa platser* som främjar rättvisa mellan generationerna över territorierna.

4.1. Rättvist beslutsfattande, som omfattar långsiktigt tänkande och ungdomsperspektivet

Rättvist beslutsfattande kräver att beslutens långsiktiga effekter systematiskt beaktas tillsammans med kortsiktiga mål. Lagar, budgetar och reformer skapar möjligheter över tid, och de val som görs i dag kan skapa varaktiga fördelar – eller kostnader – för framtida generationer. Ett långsiktigt och systemiskt perspektiv bidrar till att säkerställa att kortsiktiga lösningar inte ger upphov till risker eller bördor som kan undvikas.

Detta innebär föregripande och evidensbaserade styrningsmetoder. Genom sin agenda för bättre lagstiftning är EU en föregångare när det gäller god förvaltning och föregripande beslutsfattande²¹. Unionen använder flera verktyg såsom strategisk framsyn, konsekvensbedömningar och offentliga samråd för att göra evidensbaserade överväganden av kompromisser, som bidrar till att identifiera risker tidigt och underbygga politiska val. Dessa strategier stöder en mer resilient och sund politik inom olika sektorer.

Avgörande för ett rättvist beslutsfattande är också att säkerställa att perspektiven för dem som påverkas mest av beslut med långsiktiga konsekvenser får delta i diskussionerna. Detta innebär att skapa meningsfulla och proportionerliga möjligheter för ungdomar att bidra till politiska diskussioner som formar deras framtid.

Dagens beslut har ofta betydande konsekvenser för framtida generationer, oavsett om det är ur ett ekonomiskt, socialt eller miljömässigt perspektiv. Åtgärderna nedan kommer att ytterligare säkerställa att långsiktiga överväganden integreras på ett enhetligt sätt i utformningen av politiken.

För att stödja ett rättvist beslutsfattande kommer kommissionen att göra följande:

1. **Stödja skapandet av framtidskompetens i offentliga förvaltningar** i EU:s medlemsstater genom att offentliggöra ett flerspråkigt paket för framtidsorienterat beslutsfattande.

²¹ OECD (2025), *Better Regulation Practices across the European Union 2025*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/6f007516>.

2. **Stärka användningen av strategisk framsyn i beslutsfattandet**, till exempel genom att stödja verktyget *Futures Balance*, ett AI-aktiverat verktyg för framåtblickande politiska analyser i utvecklingssamarbetet med FN:s Beyond Lab.
3. **Fortsätta den systematiska tillämpningen av ungdomskontrollen, inbegripet ungdomspolitiska dialoger**, på de viktigaste initiativen i kommissionens arbetsprogram för att undersöka de potentiella effekterna av ny politik för ungdomar.
4. **Ge Europeiska gruppen för etik inom vetenskap och ny teknik i uppdrag** att tillhandahålla analyser och rekommendationer om rättvisa digitala framtidsutsikter, AI och digitala allmänna nyttigheter.
5. **Publicera en lägesrapport om strategin för rättvisa mellan generationerna** i början av 2028 för att informera om EU:s bidrag till FN:s uppföljning av förklaringen om framtida generationer.
6. **Publicera en färdplan för livslängd**, avsedd att kartlägga åldersspecifika politiska frågor för alla åldersgrupper för att identifiera strategiska möjligheter att aktivt forma längre, friskare och ekonomiskt säkra liv.

Inspirerande praxis i EU:s medlemsstater

- Det går att hitta **exempel på institutionalisering av långsiktigt tänkande** i många EU-medlemsstater, i olika former: I Finland (*Framtidsutskottet*²²), Spanien (*Nationella kontoret för framsyn och strategi*²³), och i Malta (*Framtida generationers väktare*²⁴).
- **Många EU-medlemsstater har särskilda konsekvensbedömningar av lagstiftningen för ungdomar** och/eller framtida generationer: Österrike (*Wirkungsorientierte Folgenabschätzung*), Belgien/Flandern (*JoKER*), Finland (*Lapsivaikutusten arviointi/Barnkonsekvensanalys*), Frankrike (*Clause d'impact jeunesse*), Tyskland (*Jugend-Check*), Italien (*Valutazione di Impatto Generazionale*), Nederländerna (*Generatietoets*), och Sverige (*Barnkonsekvensanalys*).

4.2. Rättvisa möjligheter – att förena generationerna kring gemensamma mål för en bättre framtid

Rättvisa möjligheter kräver att barn och ungdomar kan bygga sina liv på stabila grunder. Förutsättningarna i början av livet har en stark inverkan på senare resultat och nackdelar som inte åtgärdas tidigt tenderar att ackumuleras med tiden. En generationsöverskridande strategi prioriterar därför tidigt förebyggande, riktat stöd och väl hanterade övergångar till vuxenlivet, och erkänner att rättvisa möjligheter byggs upp genom hela livet.

Politik som är inriktad på barn och ungdomar, särskilt de som har en mindre gynnad bakgrund och/eller utsätts för diskriminering, är avgörande för att säkerställa rättvisa mellan generationerna. Sådan politik omfattar varaktiga investeringar i barns tidiga utveckling, utbildning och färdigheter, tillgång till kultur, deltagande och infrastruktur, fritidsverksamhet, tillgång till hälso- och sjukvård, tillgång till bostäder, transport och andra grundläggande tjänster samt riktat stöd vid viktiga övergångspunkter i livet, såsom att lämna skolan, komma in på arbetsmarknaden och bilda ett självständigt hushåll. Den omfattar också att främja finansiell kompetens, vilket är avgörande för att ge ungdomar möjlighet att säkerställa sitt ekonomiska oberoende och sin finansiella inkludering²⁵. Genom att ta itu med

²² Finlands [Framtidsutskottet](#) är ett permanent parlamentariskt organ som institutionaliserar framsyn till styrelseformer.

²³ Det spanska [Nationella kontoret för framsyn och strategi](#) samordnar färdplanen "Spanien 2050" och institutionaliserar strategisk framsyn inom styrningen för att anpassa nuvarande politik till långsiktiga mål för rättvisa mellan generationerna.

²⁴ Maltas [Framtida generationers väktare](#) är en högnivåkommission som granskar offentliga sektorer för att säkerställa att politiken för hållbar utveckling inte äventyrar framtida medborgare.

²⁵ Åtgärder för att främja finanskunskap har formulerats i Europeiska kommissionens (2025), [meddelande om en strategi för finansiell kompetens för EU](#), COM(2025) 681 final.

risker i ett tidigt skede och stödja behövande barn²⁶ bidrar dessa åtgärder till att förhindra ojämlikheter från att befästas och minska trycket på de sociala systemen på lång sikt. För att åtgärderna ska vara effektiva måste de gå bortom fokuset på ålder och ta hänsyn till utsatta och mindre gynnade gruppers specifika behov.

Rättvisa mellan generationerna kan bara existera när det råder en rättvis fördelning av det välstånd som samhället skapat. Ojämlikhet i fördelningen av välstånd och skillnader i beskattning av egendom och arv i våra samhällen formar hur risker och möjligheter överförs över generationer. Att avlägsna strukturella hinder som på ett oproportionerligt sätt påverkar yngre kohorter är också avgörande för att bryta överföringen av nackdelar från generation till generation, samtidigt som man säkerställer att äldre personer kan förbli trygga och inkluderade och har möjlighet att bidra allteftersom de blir äldre. Bostäder till överkomliga priser, tillgång till utbildning, stabila och givande anställningsvägar, högkvalitativ hälso- och sjukvård – däribland mentalvård – och förmågan att kombinera arbete, lärande, privatliv och familjeliv avgör om ungdomar kan bidra fullt ut till samhället och planera med tillförsikt inför framtiden. I stor utsträckning möjliggör de också generationsövergripande grannskap, engagemang och dialog.

Att omsätta dessa principer i praktiken kräver riktade, evidensbaserade åtgärder. I detta sammanhang är strategin inriktad på att stärka den analytiska grunden för rättvisa mellan generationerna genom att sammanställa ett särskilt *index för rättvisa mellan generationerna*. Det kommer att utformas för att fånga upp ojämlikheter i möjligheter mellan nuvarande generationer och över tid genom att övervaka mått som är nära förknippade med rättvisa mellan generationerna. Strategin kommer också att främja medborgarnas engagemang genom att förena generationer kring gemensamma mål, stärka dialogen och samarbetet mellan generationerna, förstärka barns och ungdomars röster och bekämpa åldersdiskriminering genom att dela bästa praxis från medlemsstaterna.

För att stödja rättvisa möjligheter kommer kommissionen att göra följande:

1. **Sammanställa ett index för rättvisa mellan generationerna** för att identifiera möjligheter och luckor, ligga till grund för politiska beslut och främja rättvisa mellan generationerna
2. **Stödja utarbetandet av ett kompendium med bästa praxis för jämlikhet mellan åldersgrupper** i högnivågruppen för icke-diskriminering, jämlikhet och mångfald och bygga vidare på den kommande studien om diskriminering på grund av ålder i EU, som ger en översikt över nationella handlingsplaner eller åtgärder för jämlikhet mellan åldersgrupper.
3. **Uppmuntra forskningssamverkan** som främjar rättvisa mellan generationerna inom Horisont Europa.
4. **Organisera ett demografiforum** som en plats för utbyte och ömsesidigt lärande när det gäller att hantera den demografiska utvecklingen.
5. **Öka medborgarnas engagemang – särskilt ungdomars** – genom att stödja deltagande- och samrådsprocesser genom bland annat
 - a. främjande av dialoger mellan generationerna, delaktighetsbaserad budgetering, delaktighetsbaserad framsyn, medborgarpaneler och innovativa onlineverktyg för medborgarteknik,
 - b. anordnande av den europeiska ungdomsveckan 2026 för solidaritet och rättvisa,
 - c. ökande av medvetenheten, särskilt om den 16 november, som en dag för att uppmärksamma rättvisa mellan generationerna.

²⁶ I linje med principerna för den europeiska barngarantin, *European Child Guarantee – sysselsättning, sociala frågor och inkludering*.

6. **Stärka dimensionen av rättvisa mellan generationerna i EU:s ungdoms- och idrottspolitik genom EU:s ungdomsstrategi efter 2027 och EU:s arbetsplan för idrott samt stärka barns deltagande i EU:s beslutsfattande** genom att upprätthålla barns rättigheter i all relevant EU-politik²⁷ och bygga vidare på EU:s plattform för barns delaktighet²⁸.

Inspirerande praxis i EU:s medlemsstater

- **I Nederländerna stöder handlingsprogrammet Promising Start** barn och deras föräldrar under de första 1 000 dagarna.
- **I Belgien är CALICO ett EU-finansierat bostadsprojekt** i Bryssel som stöder solidaritet mellan generationerna, bostäder för kvinnor och överkomligt ägande.
- **I Polen främjar trädgårdshopporna Together with Seniors** band mellan generationerna och samhällsintegration som en del av ett projekt inom Europeiska solidaritetskåren.

4.3. Rättvisa platser – att säkerställa rättvisa mellan generationerna över territorier

Rättvisa mellan generationerna formas inte bara efter ålder, kön och socioekonomisk bakgrund, utan också efter lokalisering. Människors bosättningsort har en stor inverkan på deras tillgång till utbildning, kultur, arbetstillfällen, bostäder, tjänster, digital infrastruktur, rörlighet och möjligheter till demokratiskt och samhälleligt deltagande. Territoriella skillnader – mellan stads- och landsbygdsområden, gränsöverskridande regioner och missgynnade områden – kan öka ojämlikheten över tid.

Ett territoriellt perspektiv på rättvisa mellan generationerna är inriktat på att säkerställa att olika generationer inte missgynnas av geografien. Detta kräver en politik som tar hänsyn till lokala förhållanden och klimatpåverkan och investerar i platsers långsiktiga kapacitet att stödja möjligheter över generationer. Tillgång till överkomliga och hållbara bostäder, offentliga tjänster av god kvalitet, inklusive sociala tjänster och omsorgstjänster, transport, digital konnektivitet, social infrastruktur och rekreationsanläggningar är avgörande för om människor kan stanna kvar, återvända eller bygga upp sin framtid i sina samhällen. Samtidigt förbättrar rörligheten i utbildningssyfte och den fria rörligheten för arbetstagare möjligheterna, särskilt för ungdomar, vilket möjliggör överföring av färdigheter, kunskap och stöd för långsiktig hållbar konkurrenskraft och tillväxt.

Att stärka kontakterna mellan generationerna på lokal nivå bidrar också till resiliens och social sammanhållning. Allmänna anläggningar, gemensamma offentliga utrymmen och lokala tjänster kan stödja interaktion mellan åldersgrupper, minska isoleringen och främja ömsesidigt stöd – särskilt i områden som står inför demografiska förändringar eller ekonomisk övergång. Att öka människors tillgång till och deltagande i kultur främjar gemensamma värderingar och social sammanhållning och stärker alla generationer.

Att säkerställa rättvisa platser handlar om riktade, platsbaserade åtgärder – som genomförs tillsammans med lokala och regionala myndigheter och stärker möjligheterna för yngre generationer, stöder ett hälsosamt och aktivt åldrande i lokalsamhällen, främjar utbyte

²⁷ [EU:s strategi för barnets rättigheter](#), COM(2021) 142 final.

²⁸ [EU-plattformen för barns delaktighet | Europeiska unionen](#).

av erfarenheter mellan territorier och främjar initiativ som stärker förbindelserna mellan generationerna inom samhällena.

För att stödja rättvisa platser kommer kommissionen att göra följande:

1. **Inleda initiativet *Voices of the Future*** tillsammans med Regionkommittén och uppmana lokala och regionala myndigheter att engagera sig i utformningen av sina regioners framtid (tillkännagavs i Europeiska demokratiskölden).
2. **Främja inspiration, kontakter och ömsesidig omsorg** genom att *bygga upp partnerskap mellan generationer* med bibliotek, museer, idrottsorganisationer och samhällscentrum samt kulturella, akademiska, kreativa och framåtblickande program såsom
 - a. främjande av kulturellt utbyte mellan generationerna och inkludering i linje med kulturkompassen för Europa,
 - b. Betoning på inkluderande, tillgängliga och hållbara transportlösningar för alla generationer genom den europeiska mobilitetsveckan 2026.
 - c. Främjande av aktiviteter mellan generationerna genom idrott, särskilt initiativ som förenar generationer och underlättar tillgången till idrott och fysisk aktivitet för alla åldrar – med priset #BeActive EU Sport för kategorin ”över generationer”.
3. **Skydda och återskapa offentliga utrymmen för stärkt social sammanhållning och hållbarhet** genom Bauhausinitiativet och dess samhällsledda verksamhet och genom kunskap om den roll som offentliga utrymmen spelar för demokratisk resiliens.

Inspirerande praxis i EU:s medlemsstater

- **Över hela Europa är projektet Phōnē** – Giving Minority Languages a Voice inriktat på att främja kulturell och språklig mångfald genom att koppla samman talare av minoritetsspråk i hela Europa och främja generationsövergripande berättelser och lokala teaterproduktioner.
- **I Slovenien översätter och främjar *The Pulse of European Literature*** nutida europeiska verk för att främja europeisk identitet och inkludering och engagera publik i alla åldrar genom generationsövergripande samarbete och digitala medier.
- **I hela Europa blåser programmet *European Heritage Volunteers*** nytt liv i kulturarvsplatser genom kurser i ”Traditional Crafts in Practice”, bygger broar mellan generationer och kulturer och demonstrerar hållbara kulturarvsmetoder för klimatresiliens.
- **I Frankrike omgrupperar ”*La république des hyper voisins*”** invånarna i ett grannskap i Paris för att en gång om året anordna ett evenemang där alla bjuds in att mötas genom att äta tillsammans på gatan.

5. Integrering av rättvisa mellan generationerna i EU-politiken

Rättvisa mellan generationerna är inte ett nytt politikområde. Det är en uppmaning att se närmare på de långsiktiga konsekvenserna av de befintliga valen och att säkerställa att kostnaderna, riskerna eller begränsningarna för de beslut som vi fattar i dag inte flyttas från en generation till en annan.

Integrering av rättvisa mellan generationerna i beslutsfattandet är ett av de viktigaste målen för denna strategi. Om rättvisa mellan generationerna inte systematiskt beaktas i utformningen, genomförandet och utvärderingen av politik kan strategin inte vara effektiv. Därför bör inte rättvisa mellan generationerna behandlas som ett separat politikområde, utan som en vägledande princip som ligger till grund för all vår politik och alla våra utgifter. Det kräver bland annat att vi skyddar ungdomar inte bara genom smarta investeringar, utan genom

att säkerställa att de inte blir tvungna att betala tidigare skulder. Det kräver verktyg för att säkerställa att de reformer som vi inleder i dag utformas med deras långsiktiga inverkan i åtanke. Det kräver också att äldres intressen integreras i beslutsfattandet. Denna strategi återspeglas i *den fleråriga budgetramen* (särskilt via Europeiska socialfonden²⁹) eller den *européiska planeringsterminen*, som utgör ramen för samordning av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU, genom att anta långsiktiga reformer som är både lämpliga och hållbara. Inom denna ram kan kommissionen – som arbetsgivare – föregå med gott exempel genom att stärka sitt engagemang för nolltolerans mot åldersbaserad diskriminering och genom att främja samarbete mellan generationerna på arbetsplatsen.

EU agerar redan på många områden med avsikten att skapa betydande långsiktiga effekter. Syftet med detta avsnitt är således att belysa var en integrering av ett generationsövergripande perspektiv tillför ett tydligt värde, stärker samstämmigheten och stöder varaktigheten och legitimiteten för EU:s åtgärder mot bakgrund av unionens åtaganden i fråga om framtidspakten och förklaringen om framtida generationer.

... genom att bygga upp konkurrenskraft utan att utarma resurser

Rättvisa mellan generationerna beror på EU:s förmåga att förbli konkurrenskraftigt, innovativt och ekonomiskt resiliert över tid. För att skydda framtida generationers välbefinnande måste tillväxt eftersträvas på ett sätt som inte utarmar de resurser som deras välbefinnande är beroende av. Investeringar i framtidsinriktade industrier skapar arbetstillfällen av god kvalitet i Europa, stärker hållbar konkurrenskraft och stöder ledande strategiskt oberoende och en robust, konkurrenskraftig ekonomi. Framtidssäkrad, hållbar ekonomisk politik och industripolitik som främjar konkurrenskraftiga marknader är avgörande för sysselsättning av god kvalitet och hållbara offentliga finanser. Investeringar i infrastruktur och innovativa företag är lika viktiga för att utöka möjligheterna för både nuvarande och framtida generationer³⁰. Genom att stödja produktiviteten, det strategiska oberoendet och utvecklingen av framtidsinriktade industrier bidrar konkurrenskraften till rättvisa mellan generationerna genom att säkerställa att framtida generationer ärver starka kapitaltillgångar, sociala och miljömässiga tillgångar samt en robust och anpassningsbar ekonomisk bas.

... med investeringar i människor och främja en stark europeisk social modell

Rättvisa mellan generationerna är starkt där politiken ökar människors förmåga att delta, anpassa sig och planera genom hela sina liv. Detta betyder starka system för social trygghet och omsorg, där alla, i alla skeden av livet, kan förlita sig på stöd när det behövs³¹.

Kompetens och livslångt lärande är centrala för att säkerställa att alla generationer kan anpassa sig till ekonomiska och tekniska förändringar, samtidigt som det gör det möjligt för äldre arbetstagare att förbli aktiva. EU-initiativ såsom *kompetensunionen* och *det europeiska utbildningsområdet* hjälper medlemsstaterna att förutse och svara på kompetensbehov, främja kompetenshöjning och omskolning för att förlänga arbetslivet, överbrygga digitala kompetenslyftor, modernisera utbildningssystemen och vid behov locka till sig talanger från

²⁹ Europeiska socialfonden + kan stödja många åtgärder som mildrar effekterna av demografiska förändringar, såsom tillgång till sysselsättning (även för äldre, ungdomar och kvinnor), tillgång till barnomsorg och långvarig vård och omsorg, utbildning och färdigheter samt genomförandet av barn- och ungdomsgarantierna. Detta fokus stärks ytterligare i kommissionens förslag till nästa fleråriga budgetram, som inför en särskild ESF-artikel om demografiska förändringar.

³⁰ Se till exempel *EU:s industristrategi, konkurrenskraftskompassen* eller *EU:s strategi för startupföretag och expanderande företag*.

³¹ EU-program som *EU för hälsa* eller initiativ som *färdplanen för sysselsättning av hög kvalitet*, den kommande *strategin för fattigdomsbekämpning*, den förstärkta *européiska barngarantin*, den *européiska strategin för vård och omsorg* och *rådets rekommendation om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet* syftar till att stärka tillgången till vård och omsorg och stödja vårdgivare, främja arbetstillfällen av god kvalitet, säkerställa tillgång till viktiga tjänster och skydd och bryta onda cirklar av fattigdom.

länder utanför Europa³². *Blue Carpet-initiativet* som ingår i EU:s strategi för startupföretag och expanderande företag stöder arbetet med att locka och behålla högkvalificerade yrkesutövare, studenter och forskare under parollen ”*Choose Europe*”.

En stark kultur- och idrottspolitik spelar en central roll för att främja rättvisa mellan generationerna, stärka den sociala inkluderingen och stödja långsiktig hållbarhet genom att främja deltagande, solidaritet och gemensamma värderingar mellan åldersgrupperna.

EU-program som Erasmus+ stöder kompetensutveckling, aktivt medborgarskap och livslångt lärande för alla åldersgrupper, bidrar till att främja utvecklingen av social och interkulturell kompetens, kritiskt tänkande och mediekunnighet samt (i synnerhet genom dess ungdomsdel) främjar rättvisa och lärande mellan generationerna. *Europeiska solidaritetskåren*³³ stöder grupper av volontärer från flera generationer på lokal och regional nivå för att förvärva färdigheter, nyckelkompetenser och europeiska värden, vilket bidrar till solidaritet och rättvisa mellan generationerna.

Tillgång till bostäder till ett överkomligt pris har visat sig vara en särskilt synlig generationsövergripande utmaning³⁴. Ungdomar möter i allt högre grad hinder för tillgång till subventionerade och överkomliga bostäder med goda förbindelser, medan många äldre människor lever under otillfredsställande eller isolerade förhållanden. EU-åtgärder bidrar genom investeringar, möjliggörande åtgärder, drivande reformer och riktade initiativ som förbättrar tillgången till överkomliga och lämpliga bostäder och kompletterar insatser på nationell, regional och lokal nivå.

Åldrande samhällen väcker också generationsövergripande frågor om huruvida pensioner, hälso- och sjukvård samt långvarig vård och omsorg är tillräckliga och hållbara, varmed rättvisa mellan generationerna innebär att balansera tillräcklighet med finanspolitisk hållbarhet³⁵. För att lösa problemen till följd av demografiska förändringar och omställningar på arbetsmarknaden krävs en bred uppsättning politiska åtgärder, däribland att stärka de kompletterande pensionerna för att ge pensionärer ytterligare inkomster på äldre dagar³⁶.

EU:s strategi för en beredskapsunion³⁷ – i linje med Niinistö’s rapport *Safer Together – A path towards a fully prepared Union*³⁸ – främjar en samhällsomfattande strategi för beredskap och säkerhet med åtgärder riktade till yngre och äldre generationer och utsatta människor³⁹.

³² *Kompetensunionen* som kommissionen antog 2025 syftar till att stödja utvecklingen av högkvalitativa, inkluderande och anpassningsbara utbildningssystem för att ge människor i hela Europa de färdigheter de behöver för att blomstra och öka EU:s konkurrenskraft, med initiativ som ett stöd för grundläggande färdigheter, EU-agendan för lärare och utbildare, Europeiska skolallianser och färdplanen för 2030 om den digitala utbildningens och kompetensens framtid.

³³ [Europeiska solidaritetskåren | Europeiska ungdomsportalen](#).

³⁴ Europeiska medborgarpanelen för rättvisa mellan generationerna betonade vikten av *trygga hem, starka samhällen och värdiga levnadsvillkor för alla generationer*.

³⁵ Kommissionen kommer 2027 att offentliggöra flera rapporter om de systemen för socialt skydd. I rapporten om fullgott socialt skydd i ålderdomen kommer man på ett integrerat sätt att analysera hur de europeiska systemen för socialt skydd bidrar till att skydda levnadsstandarden för den äldre befolkningen genom pensioner, långvarig vård och omsorg och relaterad politik, medan rapporten om åldrande 2027 kommer att fokusera på prognoser som visar de ekonomiska och budgetmässiga konsekvenserna av en åldrande befolkning på lång sikt, och omfatta en period fram till 2080.

³⁶ Kommissionen utfärdade i november 2025 en rad initiativ för att främja utvecklingen och användningen av kompletterande pensioner i medlemsstaterna, inklusive [kommissionens rekommendation om pensionsspårningstjänster, resultatavlor för pensioner och automatisk försäkringsanslutning](#), C/2025/9300 final.

³⁷ [EU:s strategi för en beredskapsunion](#).

³⁸ [Safer together: A path towards a fully prepared Union – Europeiska kommissionen](#).

³⁹ Se till exempel åtgärd 29 om skolornas läroplaner, åtgärd 30 om ungdomsprogram och åtgärd 27 om medvetenhet om risker och hot, som har en komponent för utsatta människor.

Den europeiska demokratiförsvaret och EU:s strategi för det civila samhället syftar till att stärka den demokratiska resiliensen genom att anta ett samhälleligt helhetsgrepp, bland annat genom att stärka medborgardeltagandet och kontakterna mellan generationerna⁴⁰. Att skydda integriteten i dagens demokratiska system bidrar till att säkerställa att framtida generationer får arva en politisk miljö som bygger på transparens, deltagande och ansvarsskyldighet. Det är en grundläggande förutsättning för rättvisa mellan generationerna.

... tillsammans med framsteg mot den dubbla omställningen inom planetens gränser

EU:s gröna och digitala omställning har tydliga intergenerationella följder. De kräver att vi omprövar hur EU använder resurser, skyddar sina ekosystem, skapar konkurrenskraft, förser arbetstagare, företag och invånare med verktyg, skapar konkurrenskraft och respekterar de ekologiska gränser som framtida generationer måste leva inom.

EU:s klimat- och miljöpolitik står i centrum för EU:s åtgärder för att skydda planeten för de som ska komma efter oss. Generationsövergripande aspekter är en naturlig del av klimatpolitiken eftersom alla dröjsmål i åtgärderna betyder större kostnader för framtida generationer. Flaggskeppsinitiativen i den europeiska gröna given och Europeiska världshavspakten syftar till att uppnå klimatneutralitet, minska utsläppen och användningen av begränsade resurser, minska föroreningarna, öka cirkulariteten, skydda den biologiska mångfalden och stödja gröna omställningar i olika sektorer för att bygga upp en konkurrenskraftig ekonomi. EU:s rymdbaserade tillgångar som Copernicus och Galileo ger data med oöverträffad precision och möjliggör övervakning och välinformerat beslutsfattande. Den *europeiska klimatpakten* sammanför samhällsgrupper, individer och organisationer från hela EU och olika generationer för att utbyta bästa praxis, utveckla klimatlösningar och bidra till att bygga upp ett rent och välmående Europa. I *EU:s strategi för en beredskapsunion* efterlyses en förstärkning av volontärarbetet och en förstärkning av medborgarfärdigheter och beredskapskompetens. *Mekanismen för en rättvis omställning*, inbegripet *fonden och plattformen för en rättvis omställning*, samt den *sociala klimatfonden* bidrar till att förhindra nya ojämlikheter genom att stödja regioner, samhällen, utsatta hushåll, transportanvändare och småföretag som påverkas mest av omställningen, och säkerställer en klimatneutralitet där ingen lämnas utanför⁴¹. Initiativ såsom den *transatlantiska forskningsalliansens blå generationsöverskridande program* och *EU:s program för ungdomsambassadörer för bioekonomin* ger ungdomar möjlighet att delta i politiska diskussioner om haven och vatten, om hållbara livsmedelssystem och bioekonomi. Den EU:s kommande intressentplattform för vattenresiliens har särskilda platser avsedda för ungdomsföreträdare, i linje med *strategin för vattenresiliens*.

Den digitala omställningen och framväxten av artificiell intelligens (AI) ger EU tydliga möjligheter att förbättra invånarnas välbefinnande, främja hållbar innovation, stärka det europeiska vetenskapliga systemet och stärka sin konkurrenskraft. EU:s digitala initiativ och kompetensinitiativ bidrar genom att stödja digital kompetens, rättvisa övergångar på arbetsmarknaden och ansvarsfull användning av AI på sätt som kommer att vara avgörande för att bygga morgondagens arbetskraft. EU bygger också upp ett gynnsamt ekosystem för att uppmuntra banbrytande innovation inom ny teknik såsom AI, neuroteknik och kvantifiering

⁴⁰ *Europeiska demokratiförsvaret och EU:s strategi för det civila samhället*.

⁴¹ Kommissionen offentliggjorde sin första *rekommendation om att bekämpa transportfattigdomen* i maj 2025. I den betonades transporternas viktiga roll för att främja ekonomisk utveckling, välbefinnande och social rättvisa genom att stödja tillgången till högkvalitativa arbetstillfällen, inbegripet för människor som riskerar att drabbas av fattigdom och social utestängning och vissa utsatta samhällsgrupper, samt deras bidrag till ökad rättvisa och solidaritet mellan generationerna.

som är människocentrerad, etisk och rättighetsbaserad⁴². För rättvisa mellan generationerna i den digitala tidsåldern krävs därför att man säkerställer bred tillgång till digital infrastruktur, inkluderande kompetensutveckling för alla åldrar, i synnerhet för äldre, samt ett människocentrerad införande av AI och innovationer som ökar möjligheterna snarare än befäster klyftor⁴³. I linje med detta har kommissionen lanserat ett pilotprogram för små bidrag för generationsövergripande mediekunskapsprojekt.

Rymdteknik stöder tillgången till väsentliga tjänster, ekonomisk tillväxt och miljöresiliens. För närvarande håller rymddomänen på att bli alltmer överbelastad – detta ökar riskerna för våra rymdtillgångar och vår säkerhet. Initiativ som EU:s rymdförordning och visionen för rymdekonomin är avgörande för att säkerställa att rymden är trygg, säker och hållbar för framtida generationer.

... för resultat genom lokala och globala åtgärder

Rättvisa mellan generationerna blir särskilt påtagligt när tillgång till försörjningsmöjligheter, tillgångar och möjligheter står på spel. Inom jordbruks-, fiskeri- och landsbygdssektorerna hotar en åldrande arbetskraft och höga inträdeshinder den långsiktiga livskraften. EU:s politik stöder generationsskiftet genom att förbättra tillgången till mark och hav, finansiering, utbildning och kunskapsöverföring, och genom att stärka landsbygds- och kustområden som platser där unga människor kan bygga en livskraftig framtid⁴⁴.

På lokal och regional nivå bidrar starka, sammanlänkade samhällen till att omsätta långsiktig politik i levda erfarenheter, stödja samarbete mellan åldersgrupper, öka inkluderingen och minska isoleringen, särskilt i ett sammanhang av demografiska förändringar⁴⁵, urbanisering⁴⁶ eller territoriella nackdelar. Tillgång till tjänster, rörlighet, gemensamma offentliga platser samt lokal social och kulturell infrastruktur påverkar huruvida människor från olika generationer kan delta fullt ut i det ekonomiska, sociala och demokratiska livet. EU:s åtgärder, särskilt genom sammanhållnings- och jordbrukspolitiken, stöder nationella, regionala och lokala myndigheter i att stärka resiliensen på samhällsnivå genom territoriella investeringar, inkluderande stads-, kust- och landsbygdsutveckling⁴⁷ samt förbättrad tillgång till tjänster. De syftar till att säkerställa *rätten att stanna kvar* och blomstra på platser som människor betraktar som sina hem.

På global nivå är EU:s strategi förankrad i de senaste multilaterala åtagandena. Vid FN:s framtidstoppmöte, godkände EU och dess medlemsstater framtidspakten och förklaringen om framtida generationer, som understryker vikten av multilateralism och främjandet av en

⁴² Se till exempel [förordning \(EU\) 2024/1689](#) som säkerställer att AI-system är säkra, tillförlitliga och respekterar de grundläggande rättigheterna samtidigt som innovation främjas.

⁴³ Europeiska medborgarpanelen för rättvisa mellan generationerna betonade vikten av att fastställa gränser för användningen av AI för att säkerställa ansvarsfull tillgång, etiska standarder och minska potentiella risker.

⁴⁴ [Strategin för ett generationsskifte inom jordbruket](#) syftar till att fördubbla andelen unga och nya jordbrukare och säkerställa att jordbruket förblir innovativt, konkurrenskraftigt och resiliert. Det återspeglar också hur Europeiska medborgarpanelen för rättvisa mellan generationerna betonade vikten av att stärka det hållbara jordbruket med ökat ekonomiskt stöd från EU och livsmedelstrygghet och livsmedelssuveränitet. Generationskifte inom havsrelaterade arbetstillfällen kommer att behandlas i [vision 2040 för fiske och vattenbruk](#) (2026) och i [strategin för generationskifte inom den blå ekonomin](#) (2027).

⁴⁵ [Den demografiska verktyglådan](#) från 2023 belyser de risker en åldrande EU-befolkning innebär för EU:s långsiktiga konkurrenskraft. Den kombinerar EU-verktyg med nationell och regional politik för att ge alla generationer möjlighet att förverkliga sina livsval och sin potential i ekonomin och samhället i stort.

⁴⁶ [EU:s agenda för städer 2025](#) stärker de territoriella och urbana dimensionerna av EU:s politik och effektiviserar det befintliga stödet till stadsområden. Dessutom stärker Horisont Europas [uppdrag för klimatneutrala och smarta städer](#) samhällelig resiliens och innovation genom dess uttryckliga fokus på medborgarnas engagemang och flerpartsförvaltning.

⁴⁷ För att säkerställa att landsbygdsområdena kan fortsätta att spela dessa viktiga roller offentliggjorde Europeiska kommissionen år 2025 sin [långsiktiga vision för EU:s landsbygdsområden](#) fram till 2040. Liknande strategier för kustområden och öar förväntas under 2026.

regelbaserad internationell ordning, med FN i centrum för att främja fred⁴⁸. De senaste opinionsundersökningarna och de europeiska medborgarpanelerna visar att EU:s *säkerhet och försvar* är bland de mest angelägna frågorna för européerna, särskilt bland unga. Att uppnå strategiskt oberoende i EU som ger säkerhet och fred för sina invånare, som inte begränsas av instabilitet, beroende och konflikter, är en investering för alla nuvarande och framtida generationer. *Global Gateway*, EU:s externa investeringsstrategi, säkerställer att långsiktiga investeringar bidrar till att stödja mål för den offentliga politiken i partnerländer med förankring i rättvisa mellan generationerna, genom att främja lokal kunskap, ungdomars engagemang, yrkesutbildning och anständiga arbetstillfällen, bidra till grönnare och hälsosammare samhällen och minska multidimensionella ojämlikheter. EU:s globala klimatåtgärder syftar till att mobilisera internationellt samarbete för att uppfylla Parisavtalet och säkerställa en hållbar miljö för framtida generationer.

Att stärka förbindelserna med EU:s utvidgade grannskap och bygga upp försvarsberedskap och försvarskapacitet genom Safe-instrumentet är investeringar för en fredlig framtid. Samarbetsramar såsom *Medelhavspakten* stöder gemensamt ägda initiativ som främjar investeringar i kompetens, ekonomisk utveckling, resiliens och social sammanhållning i hela regionen, och erkänner den roll som människor – särskilt ungdomar – spelar som drivkrafter för innovation och delat välstånd.

EU:s utvidgning är också en av EU:s mest betydelsefulla långsiktiga investeringar. En trovärdig, rättvis och meritbaserad utvidgningsprocess stärker freden, stabiliteten och möjligheterna och vidgar utsikterna för ungdomar både i de nuvarande medlemsstaterna och i kandidatländer och potentiella kandidatländer. I denna bemärkelse är utvidgningen ett generationsövergripande åtagande lika mycket som den är ett geopolitiskt sådant. I linje med kommissionens mål kommer kandidatländer och potentiella kandidatländer att bjudas in att delta i de åtgärder som presenteras i denna strategi tillsammans med EU-länderna när så är möjligt och genomförbart.

6. Nästa steg – samarbete för rättvisa mellan generationerna

Rättvisa mellan generationerna är inte en enda politik, utan ett sätt att utforma politik som konsekvent beaktar långsiktiga effekter och som syftar till att säkerställa att de beslut som fattas i dag inte undergräver utan i stället förbättrar det framtida välbefinnandet.

Att främja rättvisa mellan generationerna förutsätter en avsiktlig och kontinuerlig insats över tid, snarare än en engångsreform. Det kräver iterativa, reflekterande och anpassningsbara strategier som kan utvecklas i takt med förändrade behov, bevis och omständigheter, och som är integrerade i befintliga politiska beslutsprocesser.

I denna process kan kommissionen föregå med gott exempel genom att tillämpa de principer som den främjar och genom att på ett effektivt sätt använda befintliga verktyg för att bättre integrera långsiktiga överväganden i sitt arbete. Framstegen kommer att bero på samarbete mellan EU:s institutioner och med medlemsstaterna samt på engagemang på regional och lokal nivå.

Rättvisa mellan generationerna återspeglas redan i en rad EU-initiativ, EU-praxis och politiska val. Denna strategi bygger på den här verkligheten genom att stödja större

⁴⁸ Europeiska medborgarpanelen för rättvisa mellan generationerna betonade vikten av att *stärka diplomatin och EU:s fredsbevarande roll som det främsta verktyget för konfliktlösning*.

samstämmighet, synlighet och utbyte av erfarenheter och genom att uppmuntra till reflektion över hur långsiktiga perspektiv kan stärkas inom de befintliga ramarna.

Kommissionen uppmanar Europaparlamentet och Europeiska unionens råd att inom ramen för sina respektive roller överväga hur generationsöverskridande aspekter kan beaktas ytterligare i det politiska beslutsfattandet. EU-länderna uppmuntras att fortsätta att integrera långsiktigt tänkande i det offentliga beslutsfattandet, i linje med nationella omständigheter och befogenheter, och att öka medvetenheten om olika aspekter av rättvisa mellan generationerna.

Genom att stärka dessa strategier kan EU gå från principer till mer konsekvent praxis, förbättra den offentliga politikens kapacitet att balansera nuvarande behov med framtida ansvar och stödja bättre resultat för nuvarande och framtida generationer.